

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Pauper fictus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

conferret, & non hinc ad decem annos, quanti faceret eam presentem collationem? Ego, inquit, & tu, & sanam mentis quisque pleris faceret, quam inferiora quaeque bona, ac vitam ipsam: aliud igitur est aestimatio rei in se, aliud, quoad aliquam circumstantiam extrinsecam ipsi rei connexam.

Quanti valeat promissis non repetendi mutuum, &c.

17. Illud denique ante omnia interest hic scire: Et quodnam pretium exigere esse congruum ex hoc titulo? Iudicio experti, omnibus expensis, respondebis, sed adhuc ugeo, equodnam est hoc prudentis arbitrium? Butzæ, ait Lessl. l. 2. c. 20 n. 12, determinatur à mercatoribus ejusmodi pretium singulis annis, aliquando sex; aliquando septem, usque ad duodecim, non vero ultra ex Caroli V. Constitutione: additque hanc eandem lucritaxam posse quemlibet non Mercatorem exigere ex suo mutuo, quia posito constituto, sit taxa communis pro omnibus. Audio; sed idem Lessius hoc non approbat pauld post num. 127. atque, praesciendè à lucro cessante, vel lucro emergente, id injustè statui, muld magis, quia nos quærimus universaliter pro locis, ubi hæc taxa non statuitur. Aliquid ergo nos firmius statuamus, & loquamur de mutuo in pecuniâ exempli gratiâ, per annum, nam pro mutuo olei, frumenti, &c. potest evincite, ut annus non reputetur longum tempus: ut dixi num. 11. cum contra regulariter pro mutuo in pecunia longum reputetur tempus unius anni, muld magis duorum, trium, &c.

18. Dixi iam posse pro hoc titulo promissionis non repetendi pecuniam mutuan pro quolibet anno, licitè in nostra hac ætate pecuniosa exigi quinque pro centenatio. Ita Caram. l. 2. Theol. moral. num. 799. Ratio est, quia ejusmodi promissio regulariter tantu videtur aestimari posse à prudentibus; Et huius ratio est, quia pretia rerum ex communi aestimatione hominum pendunt: commune autem hominum iudicium nunc videtur esse, ut qui vendit suam libertatem de resumenda sua pecunia per annum, quinque exigat pro centum, cuius rei signum est, quia si cuiuslibet prudenti dicatur: Vel elige nunc habere centum numeratos aureos, vel centum & quinque post annum, eligeret potius centum presentis, quam centum, & quinque futuros, qui ex multis eventibus impediri possunt, ne habeantur. Confirmatur, quia assicuratores in mercium periculis, nec valdè excedentibus, nec admodum levibus, si quinque pro centenatio sumant, non imprudenter, nec injustè se gerunt: ergo pari modo in casu nostro; cum illa promissio non repetendi trahat semper non vulgariu periculorum, difficultatumque timorem.

19. Ex his collige primò: Viduæ illi allatæ. §. 3. n. 28. posse concedi, si vera esset doctrina numeri secundi hætenus expensa, quinque pro centum; nempe, quia propter bonam fidem iudicare possumus, eam celebratam fuisse contra hunc promissionis non repetendi, &c. Collige secundò, cur mulierculis illis allatis eodem §. num. 30. negandum sit quidpiam lucri percipere; Nimirum, quia unus aureus ad rationem quinque pro centum ferè nihil, vnum scilicet, vel alterum obolum in anno potuisset es hoc titulo promissionis parere: & tamen illæ repetebant aliquos Iulios, nec post annum sed post hebdomadas. Hæc quoque totam hanc huius §. 6. difficultatem expendenda sapientiorum stateris obrulisse sufficiat.

§. VI. An liceat quid supra sortem reportare ob molestiam privationis suæ presentis pecunia.

1. Adunt nonnulli aliud caput accipiendi supra sortem, nempe, ratione molestiæ, quam ex sua absentu pecunia quis percipit, seu ratione carentiæ consolationis, qua quis frui solet, dum domi, & in arca suam pecuniam presentem habet, quem animi

sentum comprobat fortasse avarus ille, dum appetit ratiu sic sibi blanditur:

At mihi plauso domi ista nummos contemplantur in Et quidem in Caram. l. 2. Theol. moral. d. 14. num. 361. qui turque, Mea apud Dicast. l. 2. de instr. o. d. 2. d. 1. sic habet: Distinguo molestiam à periculo, vel à emergente & a lucro cessante. Est verè aliqua recurrenda videndis rebus pretiosis, cum non & in possidendis; Prædicanda comòdia, vel videnda bestia, datur pretium, & pro cotradictis, cur non pro videndis, vel pestiferis? His auri paribus? Ratione ergo huius molestiæ à pecunia suborta, praefixo omni aliopericulo posse quædam pra sortem accipi, affirmat Medina. Et D. Thomas præter qu. 78. art. 1. iudicam speculatiu probè. Dicastillus cotradicit, & inquit: Mibi hæc sententia speculatiu improbabilis, & moraliter in praxi emittitur detur perniciosa. Videte Censuram Canonem tenentis cilio doctrinam condemnantem? audire tamen n. 2. deinde esse cotrarium, & c. Hæc Caram.

2. Equidem cum ad praxim animus meus sit intentis, aio, hanc molestiam in praxi esse admodum ueniam, ut in communibus commerciis parva, atque nihil reputetur, & c. propter eam, & ne vix quibus pretio compensanda. Dicast. absolute hæc sententiam docet loco citato num. 251.

§. VII. De Cooperatoribus cum usurario, & de remissione panis. Remissio.

1. DE Cooperantibus cum usurario dictum est in Dicastillo lib. 5. cap. §. 4. a num. 42.

2. Quas autem penas, obligationesque contra usurarij: Qua ratione eorum bona remaneant obligati restituti: An dominum acquirant eorum, que pro usuris acquirunt, quantum eorum hæredes de bonis quoque restituere; sunt res obviae. & facile habentur ex Doctoribus possunt apud de Lugo, d. 25. §. 1. & 3. Apud Lessl. lib. 2. c. 20. dub. 20. & 22. Dicast. lib. 2. c. 3. Barth. à S. Fault. in spec. d. 169. 100.

TRACTATUS IV.

De Circumstantiis Restitutionis, & Concausis, &c.

CAPITULUM

De Novem Circumstantiis Restitutionis.

1. His versibus ex continentur:

Quis, Quod restituit, Cui, Quantum, Quomodo, Quando, Ordine, quoque loco, qua Causa excuset iniquum,

§. I. Quis.

1. Profectò, is restituere tenebitur, qui ad id adhibere restitutione disputatum est. Ita sanè. Vetum, quæ alibi locum commodum non habuerunt, hic subiicienda sunt idemque faciendum in singulis propositis circumstantiis. In hac ergo prima circumstantia docebitur, an restituere teneatur pauper fictus, & an Religiosus alieno, vel furto gravatus.

Pauper fictus.

2. Qui simulata paupertate accipit Eleemosynam, peccat, teneturque ad restitutionem, ex Castro Palencia tract. 6. d. 2. punct. 14. num. 5. Ratio est quia accipit

...ne titolo; cum enim interponant fraudem, facit, ut de-
... finis, quo Dominus movetur ad dandum, qui fi-
... etat pauperibus.
... Cui autem sine restituenda, ab sine pauperibus veris,
... ipsi Domino quia illam est elargitus? Vide late apud
... et Sotus quidem, quem
... Dian. p. 6. tract. 8. ref. 109. putat, Domino, qui de-
... Medina, & Navarrus, pauperibus.

Si fructus tamen caderet in modum, non verò in sub-
... stantiam, possit Eleemosyna iuste retineri, quia, quoad
... substantiam, adesse sufficiens voluntarium, ut si qui
... Eleemosynam quidem tibi porrigeret, sed nisi fingeres
... paupertatem, non adde prompte, ac liberaliter. Atque ex
... hoc capite frequenter excuso veros pauperes, sed ultra
... modum suas necessitates exaggerantur. De hac re tota
... auctoritas max. citandos fuse agit Dicastill. lib. 2. r. 2.

Obiicit: Qui fingens Sapientiam, virtutesque,
... accipit ab Episcopo beneficium, validè accipit, nec obli-
... gatur illud resignare, & qui ordiatur, verbi gratia, Sacer-
... dos sine patrimonio, vel cum Excommunicatione, vali-
... de inuitur, & tamen Episcopus, si scivisset veritatem,
... non contulisset beneficium, ut ordinasset: ergo pari-
... tatione semper validè donabitur Eleemosyna in casu no-
... lito, &c. Respondet, nego paritatem; nam Episcopus
... quando actu confert beneficium, vel ordines, absolute
... intendit hæc conferre huic determinatæ personæ, sic
... expresse recepta consuetudine, & bono Ecclesiasti-
... co: ne Ordines, & Beneficia, sub insidiosis fidelium
... quibus, incerta essent; id quod non est in casu emen-
... tate paupertatis. De Mendicantibus ostiatim modicas
... Eleemosynas benignius loquitur Granado 2. 2. contr. 3.

In hoc denique puncto Pasqual. cent. 4. quæst. 59. num. 1.
... at, huic accipientem eleemosynam, prætextu paupertatis,
... nec in magnis, nec in parvis eleemosynis teneri ad
... restitutionem (peccare, ubi est gravitas materiæ, Non
... credo, negari posse, nec à Pasqualigo, nec ab aliis)
... Ratio est, inquit, quia finis principalis semper adest,
... nempe amor pietatis, & Dei. Multò, magis, quia Iurif-
... consulti, quos apud eundem auctorem videre poteris,
... docent, facta per errorem non retractari, quando subest
... causa pietatis. Sed certe nostra sententia saltem tutior est
... & consulenda.

Quid de paupere, qui pigritiæ, vel etiam cupidita-
... tis causa Eleemosynam potest, Respondet, si verè est
... pauper, nec mortaliter peccat, nec ad restitutionem ten-
... netur. Ita Bartol. apud Dian. part. 5. tract. 8. ref. 21. §. nota
... etiam. Non prius, quia otiositas illa, vel cupiditas, nisi
... aliud ad hunc, non pertingit ad gravem deordinationem.
... Non posterior, quia constante paupertate constat finis
... eleemosynæ.

Quid, de Eremita, seu serviente alicui Ecclesiæ;
... Respondet, licet huic vivere iuxta suum statum ex
... Eleemosynis Ecclesiæ, illi tamen æqualiter providendo;
... quia, qui aliarum servit, de altaribus & vivat. Quod ex suo
... competentis victui, Ecclesiæque cultu superest, posse
... cum dare, sive suis cognatis, sive extraneis, modò sint
... pauperes, & modò ex circumstantiis non appareat Do-
... minii Fidelium Ecclesiæ ornatum applicari, colligitur ex
... dictis.

At verò, cuinam iniuste sic fortè accepta sunt
... restituenda, Dominone, an pauperibus, an locis piis?
... Respondet, utrumque esse probabile, docet Vasq. opusc.
... de Eleemosynæ. §. 4. d. 1. quem sequitur Castro-Pal. r. 1.
... r. 6. d. 2. p. 1. 4. n. 7. & Diana, l. c. ref. 22. Domino, quia
... non dedit, nisi huic, ergo non alteri. Pauperibus; quia
... qui dedit, non respexit, nisi rationem veluti genericam
... Paupertatis, & Christi Domini amorem; unde saltem
... regulariter non attingit intentionem ad hunc numerum

pauperem: ergo iam habetur voluntas eius interpreta-
... tiva dandi cuicumque alteri pauperi, vel Ecclesiæ nomine
... Christi. Illud adverto, si quis ficta nobilitate dicendo, v.
... g. se esse filium alicuius Principis accipiat aliquid, ut si
... hospitio magnifico exciperetur, obligari ad restitutionem
... Domino, nec posse pauperibus, quia tunc motivum, ne
... in genere quidem, attingit paupertatem. Simile quid de-
... cerne in similibus.

Ex dictis potui primò quibusdam pauperculæ in-
... terrogationi responsum dare: Asserebat illa se Eleemo-
... synis quotidianis summam confasse vigintiquinque au-
... reorum, eamque servare pro necessitatibus fortasse ino-
... pinatò superventuris: sciscitabatur ergo, an deinceps
... Eleemosynas sibi à fidelibus erogari solitas, possit acce-
... ptate, imò, an exposcere ipsi liceret, quibus viveret in
... dies, & quod ex ipsam superesset (supererat frequentis-
... simè) summæ illi à se sepositæ superaddere; Respondi,
... modicam videri illam acquisitæ cumuli quantitatem; qua-
... re non videri eam iam excessivè fines paupertatis, ut non
... possit deinceps mendicare: per speratam autem pecu-
... niam consequenti tempore acquirendam, tunc demum
... illam verandam esse ab acceptatione, quando prudenti
... iudicio, secundum eius infimam status conditionem, non
... indigere amplius comprehendetur: expendendo tamen
... necessitates moraliter proximas, non verò quascunque
... remotas; has enim quicumque divites timere possunt,
... nec tamen valent titulo paupertatis Eleemosynam ex-
... postecere; concedit nihilominus Diana part. 2. tract. 1. mis-
... sel. ref. 8. Eleemosynam posse petere eum, qui filias ha-
... bet nobiles, quas com. modè dotare non potest, etiamsi
... non desint necessaria ad vitam suam, & filiarum utcum-
... que sustentandam.

Secundò, ex dictis approbavi cum Sanchez lib. 7. in
... Dec. c. 24. num. 14. communem præxim, quâ divites colli-
... gere alicubi solent stipem pro carcere conclusis, pro Xe-
... nodochiis, pro pauperibus. Nam etiam tum finaliter verè
... egentes sublevantur.

Vnum observavi: Si quis dives obligetur aliquem
... pauperem alere, non posse pro ipso Eleemosynam pe-
... tere: Pater, verbi gratia, vel frater non potest Eleemo-
... synam colligere pro filio, vel sorore pauperibus. Ratio
... est, quia ex eo, quòd filius, & soror gaudent Patre, fra-
... tre divite, habent ius, quo ali ab ipsis debeant: ergo
... in pauperes non sunt, pro quibus possit ab iis, quibus
... incumbit eos sustentare, eleemosyna colligi, &c. Ita San-
... chez lib. 1. in Dec. cap. 14. num. 6.

Religiosus ære alieno, vel furto gravatus.

7. Potuit hæc debita Religiosus contraxisse ante pro-
... fessionem: potuit postea.

Ante Professionem.

Quoad prius, Præmitte, per se ære alieno undecun-
... que gravatum, non habentem unde reddat, posse reli-
... giosam vitam suscipere. Ita S. Thom. loco mox. cit. alii-
... quos citat Sanch. l. 4. in Dec. c. 19. num. 7. contra Mol. r. 3.
... d. 7. §. 8. aliòque. Ratio S. Thomæ, 2. 2. quæst. ult. art. 6. ad 3.
... est, quia hic putatur cedere bonis, quod facere posse cui-
... libet liberum est: nec enim obligatio, quamvis iuramen-
... to firmata, ad reddendam pecuniam, tanti est, ut fidelem
... privare possit bono tam superioris ordinis, quale est Deo
... omnium Domino vitam addicere.

8. Dixi primò, (per se) nam hodie adest Sixti V.
... prohibitio. Ne quis ingenti ære gravatus, vel reddendis
... rationibus obligatus, &c. ad professionem admittatur, illam
... lege cum moderatione Clementis apud de Lugo r. 1. de
... iust. d. 2. §. 6. à n. 7. 6. & Cast. Pal. rom. 3. tract. 16. disp. 1.
... punct. 7. §. 2. num. 10. & Dicastill. loco mox citando, sed in-
... terim nota illud (ingenti)

9. Dixi secundò, (non habentem unde) nam si habet,
... quod debet, relinquere debitoribus opus erit, perinde
... enim facit, ac qui bonis cedit. Addunt Sanch. loc. cit. n. 8.
... alii-
... que